

Kopia
Enligt förteckning
sidan 4

Riksantikvarieämbetet och
Statens historiska museer

Ink. 1997-04-24

Dnr.....

Byggnadsminnesförklaring (BM) av fastigheten S:t Klemens 5, Smedjegatan 3 i Visby, Gotland.

BESLUT

Länsstyrelsen i Gotlands län

97-04-01

Överklagande har ej skett
inom föreskrivet tid.

Eva Jacobsson
Eva Jacobsson
Registrator

Visby innerstads stadsplanestruktur och bebyggelse utgör ett unikt exempel på hur två ekonomiska expansionsperioder, hansatiden och 1700-talets andra hälft, avspeglas i en välbevarad stadskärna. Den sammansatta bebyggelsemiljön, speglade gångna tiders byggnadsskick, gör innerstaden till ett synnerligen märkligt bebyggelseområde. Fastigheten S:t Klemens 5 är ursprungligen en handelsgård från 1700- och tidigt 1800-tal och ingår som en värdefull del av bebyggelsemiljön i de norra stadsdelarna.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1§ första stycket lag (1988:950) om kulturminnen mm denna fastighet för byggnadsminne (BM).

BM-förklaringen omfattar de två husen mot gatan (hus A och B) med vinkelbyggnad mot gården (hus C), gårdshus och uthus (hus D och E), samt den tillhörande tomten enligt bifogade karta.

BYGGNADSBESKRIVNING

Fastigheten, som idag till sin helhet inrymmer hotellverksamhet, består av 5 byggnadskroppar (hus A-E). Hus A och B vänder sina långsidor i söder mot Smedjegatan. Hus C är ett bakbygge mot gården i vinkel mot hus B. Hus D är ett gårdshus som vänder sin baksida mot S:t Klemens kyrkoruin och sin framsida mot gården. Hus E är ursprungligen ett förrådshus byggt i vinkel mot hus D. Tvärs över gården i öst-västlig riktning har man funnit spår efter en medeltida mur, troligen S:t Klemens kyrkogårdsmur.

Hus A är ett välbyggt stenhus i två våningar från 1800-talets första hälft. Det är ett statligt och exteriört välbevarat exempel på de nya handelshusen från den intensiva byggnadsperiod som börjar i slutet

på 1700-talet och fortsätter in på första hälften av 1800-talet i hela Norderroten. Entrédörren och majoriteten av övervåningens fönster är ursprungliga med bevarade beslag. Detta sammantaget med fasadens i övrigt traditionella utförande bidrar starkt till byggnadens och gatumiljöns historiska och estetiska upplevelsevärde.

Hus B är ett skiftesverkshus i två våningar, troligen från 1700-talets andra hälft. Entrédörren är från 1700-talet. Fasaden bevarar ett 1800-talsskede som smälter väl samman med hus A och bidrar, i lika hög utsträckning som hus A, till de historiska och estetiska upplevelsevärdena.

Hus C är ett skiftesverkshus med ursprung i 1600-talet. Huset har en våning och inredd vind. I vindsvåningen finns en 1700-talsdörr bevarad som ursprungligen suttit i hus B.

Hus D är ett gårdshus som ursprungligen varit ett magasin. 1943 byggdes det om med cementtegel till plåtslageriverkstad. Det övre bjälklaget höjdes då och taket fick ett antal takfönster. Idag innehåller huset bl a hotellreception.

Hus E är en vedbod från 1945 som vid uppförandet ersatte en gammal långa med spiltor. Idag är huset inrett.

Samtliga hus på gården (hus C-E) bidrar, tillsammans med gårdsfasaderna på hus A och B, till att skapa en gårdsmiljö med höga kulturhistoriska värden.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2§ samma lag följande skyddsföreskrifter:

1. Ovan angivna byggnader får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller till. Inga förändringar får heller ske vad gäller tak- och fasadmateriäl, fönster, dörrar eller övrig exteriör utformning.
2. I byggnadernas inre får inte göras ingrepp i eller ändring av murverk, stomme och takstol, bärande konstruktioner, skorstensstockar, bevarade äldre väggar.
3. I byggnadernas inre får heller ej göras ingrepp i eller ändring av bevarade tak- och golvmateriäl under befintliga ytskikt, ej heller i fast inredning som spegeldörrar och listverk.

4. Byggnaderna skall underhållas så de inte förfaller. Vid underhålls- och reparationsarbeten får endast traditionella och till byggnaderna anpassade material och metoder användas så att oförutsedda skador undviks. Utförandet skall ske på sådant sätt att byggnadernas kulturhistoriska och estetiska värden inte minskar.

5. Den tillhörande tomten skall hållas i sådant skick att byggnadsminnets utseende och karaktär inte försvansas.

KOMMENTARER TILL SKYDDSFÖRESKRIFTERNA

Avsikten med skyddsföreskrifterna är att inga exteriöra och, avseende punkterna 2 och 3 ovan, ej heller interiöra förändringar skall ske.

Därför är även mindre förändringar eller tillägg av markbeläggning, plank och ev port, uppsättning av antenner, räcken, skärmtak, altaner, markiser, skyltar, lampor mm tillståndspliktiga och skall utföras i samråd med länsstyrelsen.

Före underhåll eller restaurering skall kontakt tas med länsstyrelsen, Livsmiljöenheten/Kultur. Råd om åtgärder ges av länsstyrelsen.

Även för BM prövas bygglovpliktiga åtgärder på sedvanligt sätt i kommunens byggnadsnämnd. Stadsarkitektkontoret bör kontaktas i osäkra fall.

Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen enligt 3 kap 14§ lag om kulturminnen mm lämna tillstånd till ändring av byggnadsminnet i strid med skyddsföreskrifterna.

ÖVRIGT

Lydelsen i detta beslut har efter samråd med Riksantikvarieämbetet ändrats något jämfört med tidigare föreslagen lydelse. Ändringarna är av redaktionell karaktär, sakinnehållet är fortfarande detsamma.

EV ÖVERKLAGANDE AV BESLUTET

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten, se bilaga. Beslutet skall enligt 3 kap 21§ lagen om kulturminnen mm tillämpas utan hinder av att ev talan förs mot beslutet.

BESLUTANDE MM

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Thorsten Andersson.

Föredragande har varit länsantikvarie Marita Jonsson.

Förberedande handläggning har utförts av byggnadsantikvarie Magnus Rönn.

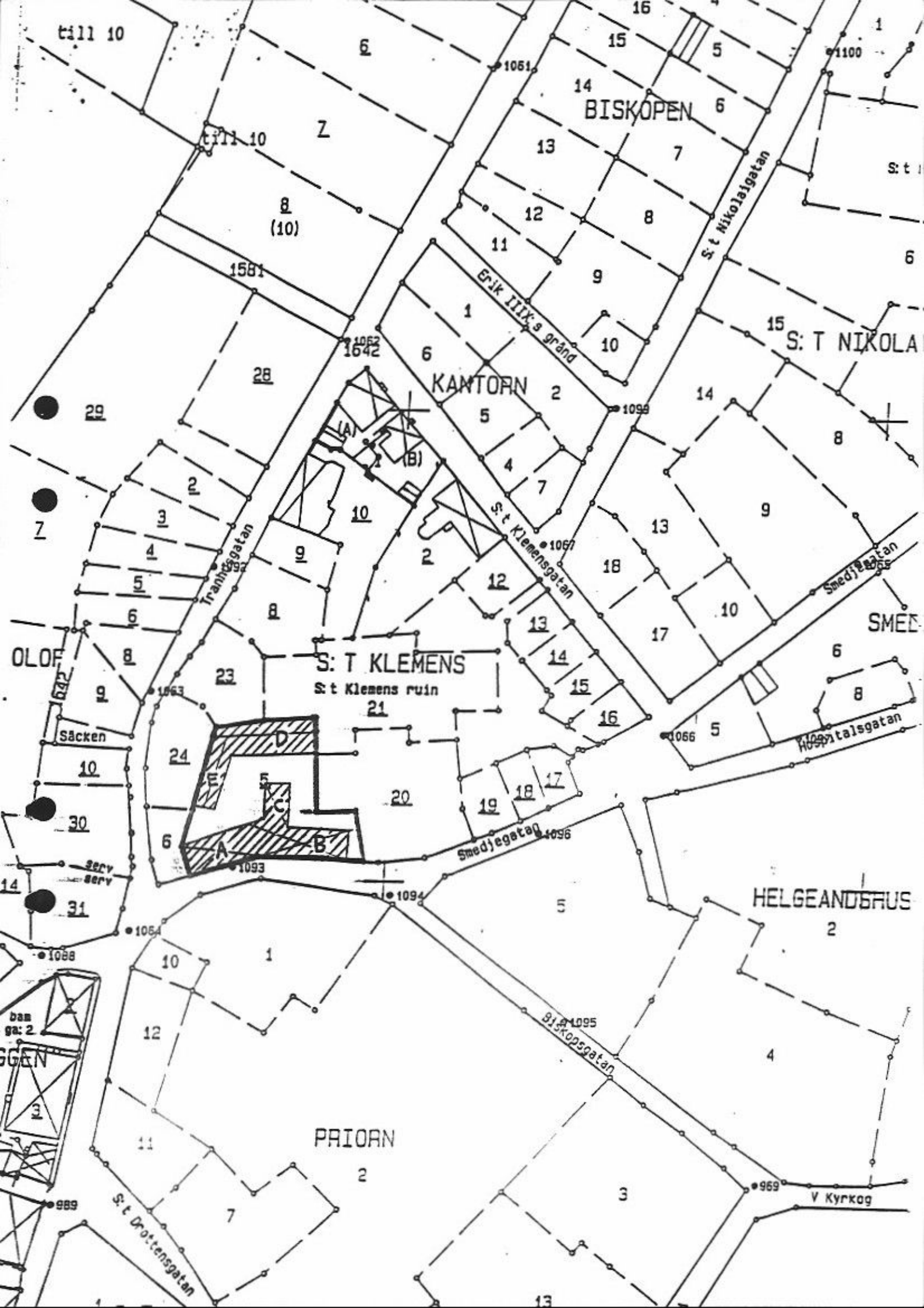
I den slutliga handläggningen har även deltagit förste länsassessorn Nils Strehlenert.

Thorsten Andersson

Marita Jonsson

Kopia
RAÄ
Byggnadsnämnden
Gotlands Fornsal
Kultur- och fritidsnämnden

Kopia av lagakraftvunnet beslut
RAÄ
Lantmäterimyndigheten
Gotlands Fornsal
Byggnadsnämnden
Planenheten
Länsantikvarien

till 10

till 10

BISKOPEN

S: T NIKOLA

KANTORN

S: T KLEMENS

S:t Klemens ruin

HELGEANDERUS

PRIORN

Er.ik III:s gränd

Tranhögsgatan

S:t Klemensgatan

S:t Nikolajgatan

Smedjegatan

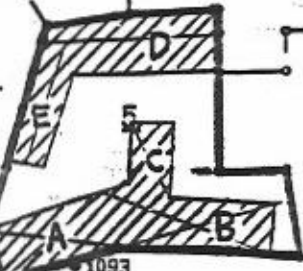
Hospitalsgatan

Smedjegatag

Biskopsgatan

S:t Drottensgatan

V Kyrkog

7

OLOF

Säcken

serv serv

ban ga: 2

GGEN

s: t

6

SMEE

8

6

8

6

8

6

8

6

8

6

8

6

8

6

8

6

8

6

15

5

1

14

6

Z

8

(10)

1581

1642

28

29

Er.ik III:s gränd

KANTORN

15

S: T NIKOLA

10

2

5

2

1099

14

15

8

9

13

10

SMEE

S: T KLEMENS

S:t Klemens ruin

21

12

18

17

10

6

8

6

8

6

8

6

8

6

8

6

8

6

8

6

8

6

8

642

1063

10

24

23

24

20

19

18

17

30

1093

Smedjegatag

1096

31

1064

1094

5

HELGEANDERUS

2

12

1

Biskopsgatan

1095

4

11

PRIORN

2

3

969

V Kyrkog

7

989

S:t Drottensgatan

13